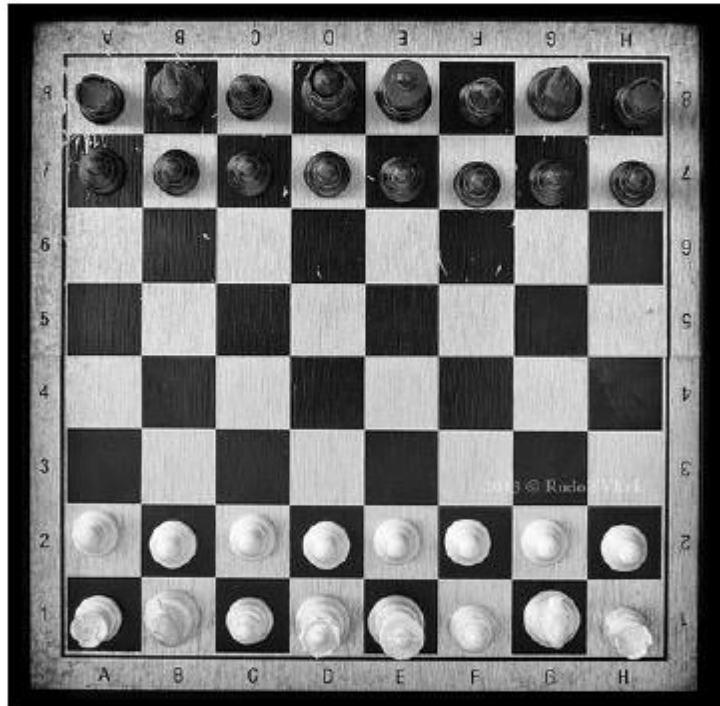


A L'ESCOLA



JUQUEM A ESCACS!

CURS 2013-14

ÍNDEX:

1. – PRESENTACIÓ	_____	3
2. – MARC TEÒRIC	_____	4
3. – ACTIVITATS I MATERIALS	_____	
4. – SESSIONS PROGRAMADES	_____	
5. – BIBLIOGRAFIA	_____	

A L' ESCOLA JUGUEM A ESCACS

1. – PRESENTACIÓ

La nostra escola té un nou projecte de centre en el que, entre altres propòsits, volem impulsar els escacs entre el nostre alumnat.

Aquest projecte respon a tots els plantejaments rectors del nostre Projecte Educatiu i es recull a la Programació General.

Estem engegant el projecte de la següent manera: dues mestres de l'escola estan rebent la formació per a impulsar el projecte, i aquestes mestres fan el traspàs a la resta del claustre. Estem començant a programar les primeres activitats del projecte, amb un calendari d'aplicació i un horari. Els/les alumnes de primària començaran amb el joc dels escacs dintre de l'horari escolar amb una sessió quinzenal.

Horari escacs curs 2013-2014

	<i>Dilluns</i>	<i>Dimarts</i>	<i>Dimecres</i>	<i>Dijous</i>	<i>Divendres</i>
<i>9:00 a 10:15</i>		<i>3r A i B</i>			
<i>11:30 a 12:30</i>				<i>4t A i B</i>	<i>1r A i B 2n A i B</i>
<i>15:00 a 16:30</i>		<i>5è A i B</i>			<i>6è A, B i C</i>

Se sap que la pràctica dels escacs aporta habilitats de gran valor pedagògic - millora l'atenció, la memòria, la creativitat, el càlcul mental, l'orientació espacial, les habilitats lingüístiques o la resolució dels propis problemes i la posterior presa de decisions a més a més d'oferir nombroses ocasions per a la reflexió sobre aspectes

A L' ESCOLA Juguem a Escacs

matemàtics i lògics. És per aquest motiu que s'està portant a terme aquesta iniciativa en una centena d'escoles del nostre país, entre les quals una és la nostra, i es fa a partir de primer curs de primària, amb la voluntat de donar-li continuïtat en la resta de cursos.

En una partida d'escacs els jugadors constantment estan prenent decisions, sense cap ajuda externa, per tal d'aconseguir una estratègia guanyadora i així superar les dificultats que els adversaris plantegin durant les partides. Aquestes decisions requereixen de reflexió i d'anàlisi prèvies per poder trobar la millor solució en cada moment i, alhora, poder preveure les futures respostes del contrincant.

Independent de si es guanya o es perd, l'escaquista augmenta l'autoestima, ja que va constatant que milloren les seves capacitats intel·lectuals i d'autocontrol emocional. És a dir, no solament es valora guanyar o perdre, sinó també la capacitat de fer combinacions artístiques i brillants, la millora en el nivell de joc. A més, el fet de progressar, ser reconegut i valorat dins el grup contribueix a millorar l'autoestima del qui juga.

Les persones que aprenen a escollir la millor solució davant d'un problema seran més autònomes i responsables.

A L' ESCOLA JUGUEM A ESCACS

2. - MARC TEÒRIC

Tot jugant a escacs: OBSERVEM → PENSEM → JUGUEM

A classe, a casa, al carrer, als exàmens i en la presa de decisions:

OBSERVAREM → PENSAREM → ACTUAREM



Es treballen totes les competències bàsiques:

COMUNICATIVES	<ul style="list-style-type: none">· Lingüística i audiovisual· Artística i cultural
METODOLÒGIQUES	<ul style="list-style-type: none">· Tractament de la informació i competència digital.· Matemàtica.· Aprendre a aprendre.
PERSONALS	<ul style="list-style-type: none">· Autonomia i iniciativa personal.
CONVIURE I HABITAR AL MÓN	<ul style="list-style-type: none">· Coneixement i interacció amb el món físic.· Social i ciutadana.

A L' ESCOLA JUGUEM A ESCACS

Alguns dels objectius que treballarem, relacionats amb les competències bàsiques:

COMUNICATIVES	<ul style="list-style-type: none"> • Desenvolupar diverses habilitats cognitives i socials. • Pensar i comunicar. • Millorar les habilitats de comunicació dels nens i l'aptitud en el reconeixement de patrons. • Aprendre a respectar el propi torn i "saber esperar". • Treballar les capacitats de concentració, atenció, càlcul mental, creativitat i imaginació, lateralitat i orientació espacial. • Millorar les habilitats lectores dels infants.
METODOLÒGIQUES	<ul style="list-style-type: none"> • Aprendre el moviment de les peces i les normes bàsiques del joc dels escacs. • Incrementar les habilitats cognitives. • Millorar el rendiment acadèmic de l'alumne. • Millorar la capacitat de pensar racionalment. • Transferència del pensament escaquístic a altres àrees d'estudi. • Aprendre a resoldre problemes i prendre decisions. • Saber acceptar els propis errors i treure'n aprenentatges positius. • Exercitar diferents tipus de memòria, en especial la visual. • Afiançar relacions de causa-efecte en referència a models de solució de problemes.
PERSONALS	<ul style="list-style-type: none"> • Descobrir solucions als problemes que anem trobant. • Tenir iniciativa. • Ser i actuar de manera autònoma. • Inculcar l'autoconfiança i l'autoestima. • Fomentar valors com el respecte, l'honestetat i l'empatia.
CONVIURE I HABITAR AL MÓN	<ul style="list-style-type: none"> • Educar en valors. • Fomentar una activitat molt viable, econòmicament parlant. • Fomentar la integració i les relacions entre les persones.

A L' ESCOLA **JUGUEM A ESCACS**

· **Aspectes generals de desenvolupament integral que millorarem en els nostres alumnes:**

- LA LECTURA
- LES HABILITATS VERBALS
 - L'ORIGINALITAT
 - LA CREATIVITAT
 - L'ENRIQUIMENT CULTURAL
 - LA MADURESA INTEL·LECTUAL
 - L'AUTOESTIMA
- LES HABILITATS MATEMÀTIQUES
- LA CAPACITAT EN LA RESOLUCIÓ DE PROBLEMES
- LES HABILITATS DE PENSAMENT CRÍTIC
 - LA CONCENTRACIÓ
 - LA MEMÒRIA
 - EL RENDIMENT ACADÈMIC

· **Millorarem la capacitat lectora.**

La lectura comprensiva i jugar bé a escacs són activitats complexes i amb processos similars, com ara: observació de la paraula o frase / jugada – descodificació, integració d'aquesta informació en un context preexistent per obtenir un significat, ambdues activitats involucren la presa de decisions.

· **Millorarem la resolució de problemes.**

Hi ha analogies entre la forma de pensar reflexiva i la forma en què pensa un escaquista per resoldre els problemes que van sorgint a la partida: coneixement de la complexitat del problema (tema a tractar), definició del problema, consideració de suggeriments o hipòtesis, raonament de les conseqüències de cada hipòtesi i seleccionar hipòtesis per a la solució del problema.

· **Millorarem l'orientació en eixos de coordenades i gràfics de tota mena.**

· *Acceptar la derrota i la victòria, i reconèixer-les com a font de creixement i reflexió.*

· *Respectar el torn i ser pacients.*

· *Fomentar l'encaixada de mans, com a eina de respecte igualitària entre rivals.*

3. – ACTIVITATS I MATERIALS

A L' ESCOLA JUGUEM A ESCACS

Exemples d'activitats que podem fer en altres àrees:

- Redaccions i lectures sobre temes relacionats amb els escacs.
- Operacions matemàtiques mitjançant el valor de les peces.

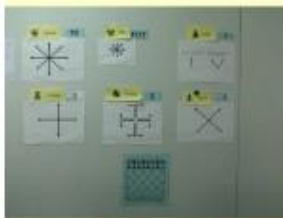
- Carta de presentació
 - Entrevista
- Carta d'agraïment
- Redacció de notícies
 - Lectures
- Cerca d'informació
- Confeccionar resums

$$\text{♖} + \text{♖} + \text{♘} = \underline{\quad\quad} \quad \text{♘} + \underline{\quad\quad} = 4$$

$$\text{♜} + \text{♞} + \text{♝} = 13$$

$$\text{♞} + \text{♟} = 4$$

Materials:



- Taulers i peces.
- Tauler mural.
- Cartells de suport a l'aula.
- Rellotges d'escacs
- Pissarra digital

Pàgines web d'interès:

A L' ESCOLA  JUGUEM A ESCACS

- <http://www.chessbase.com>
- <http://ajedrezescolar.es>
- <http://ajedu.blogspot.com/>
- <http://www.laplaza.org.ar/>
- <http://www.jaquemate.org/>
- www.escacs.cat

A L' ESCOLA JUGUEM A ESCACS

4. – SESSIONS PROGRAMADES

El projecte dels escacs es realitza, en aquesta primera fase d'aplicació, en sessions quinzenals on s'aprofita una classe de matemàtiques. A les primeres sessions, el mestre, juntament amb els qui ja en saben una mica, exposen la programació guiada d'aprenentatge inicial. Més endavant l'alumnat ja juga i pregunta, i els nens i nenes s'ensenyen i aprenen els uns dels altres, amb el suport i la guia dels mestres.

El desenvolupament del projecte ha de ser flexible, depenent de l'evolució dels interessos del grup classe, i de les connexions que el mestre pugui oferir, respecte a les altres àrees del currículum.

No obstant, i sobretot per les primeres sessions, hem preparat un recorregut més guiat:

SESSIÓ 1	<p>Presentació del tauler i les peces.</p> <ul style="list-style-type: none">• Activació de coneixements previs, què en sabem d'aquest joc? Qui sap jugar?• Expliquem la llegenda del tauler d'escacs. http://www.xtec.cat/~dobrador/cv_excel/llegenda.pdf Segons el nivell, el mestre llegirà la llegenda més o menys resumida segons cregui convenient. Als alumnes se'ls hi pot proporcionar el text en format paper o no.
SESSIÓ 2	<ul style="list-style-type: none">• Ens familiaritzem amb el tauler i els hi presentem el nom d'escaquer (tauler), l'observem i en diem tot el què veiem. (nombre de caselles, columnes, files diagonals, rectes, colors, lletres, nombres, etc.)• Treballem les coordenades amb el tauler mural (lletra-nombre), posem peces i ells han de dir la coordenada, diem coordenada i posen la fitxa, ho podem treballar tipus joc de cronòmetre per grups, etc.• Presentem les peces, expliquem una mica perquè estan així col·locades i les posem. Els hi mostrem a la pantalla exemples mal posats i han de veure l'error. Finalment els han de col·locar al seu tauler.

A L' ESCOLA JUGUEM A ESCACS

SESSIÓ 3	<ul style="list-style-type: none"> • Pintem el nostre propi escaquer. Els hi podem donar l'escaquer ja fet però en blanc o els més grans el poden pintar ells. Després d'haver-lo fet podem treballar figures geomètriques utilitzant les caselles. Ho podem fer utilitzant fitxes del parxís o trossets de papers de colors, es tracta de fer el màxim de figures geomètriques possibles.
SESSIÓ 4	<ul style="list-style-type: none"> • La puntuació de les peces. Els hi diem quan val cada peça en cas d'empat o no poder acabar la partida. Els hi fem calcular els punts en diferents peces i variant també el nombre de peces. (tipus problema). Els de 1r i 2n no sé si és convenient que facin aquesta activitat.
SESSIÓ 5	<ul style="list-style-type: none"> • Moviments del peó, treballem com es mou el peó. Ho expliquem i després juguen partides només amb els peons. Expliquem la promoció dels peons.
SESSIÓ 6	<ul style="list-style-type: none"> • Moviments de la torre, treballem com es mou la torre. Ho expliquem i després juguen partides només amb les torres. Podem afegir els peons.
SESSIÓ 7	<ul style="list-style-type: none"> • Moviments de l'àlfil, treballem com es mou l'àlfil. Ho expliquem i després juguen partides només amb els àlfils. Podem afegir els peons i les torres.
SESSIÓ 8	<ul style="list-style-type: none"> • Moviments del rei, treballem com es mou el rei. Ho expliquem i després juguen partides només amb el rei. Podem afegir els peons, les torres i els àlfils.
SESSIÓ 9	<ul style="list-style-type: none"> • Moviments de la reina, treballem com es mou la reina. Ho expliquem i després juguen partides només amb la reina. Podem afegir els peons, les torres, els àlfils i el rei.
SESSIÓ 10	<ul style="list-style-type: none"> • Moviments del cavall, treballem com es mou el cavall. Ho expliquem i després juguen partides només amb els cavalls. Podem afegir totes les peces i començar a jugar, sense posar atenció sobre l'escac o l'escac i mat.
SESSIÓ 11	<ul style="list-style-type: none"> • L'escac i l'escac i mat.

A partir d'aquí, cada grup pot desenvolupar diferents sessions, en funció de l'edat, els interessos, el nivell (i no només dels alumnes sino també del mestre) etc.

Podem explicar: COM COMENÇAR, COM ACABAR, L'ENROC, ELS INTERCANVIS, LES TISORES, COM APUNTAR UNA PARTIDA... I tot el seguit de possibilitats que ens ofereix el joc-

5. – BIBLIOGRAFIA

A l'aula polivalent, on guardem el material d'escacs, hi tenim els següents llibres, perquè els nens i nenes els puguin consultar:

AJEDREZ PARA NIÑOS, William T. McLeod i Ronald Mongredien, il·lustrat per Jean-Paul Colbus, versió en castellà a càrrec d' E. Sánchez y Pascual, Editorial Toray, Barcelona 1975, 11a edició 1987.

JUGA I APRÈN, Jordi Prió Burgués, Ramon Torra Bernat i Imma Farré Vilalta, Balàgum Editors, 2003.

ESCACS PER A TOTHOM (*recull de 2 volums amb solucionari i guia didàctica*), Jordi Prió Burgués, Ramon Torra Bernat i Imma Farré Vilalta, Balàgum Editors, 2010.